

ANTE TOMIĆ

VELIČANSTVENI POSKOKOVI

(odlomak)

Krajem travnja, već kad se činilo da je zima iza nas, hladna fronta spustila se sa sjeverozapada Europe i u Hrvatskoj je čitav tjedan gotovo bez prestanka kišilo. U Gorskom kotaru čak je pao snijeg, prometni pravac Oštrovica-Kikovica bio je zatvoren za kamione s prikolicom. Nekolicina građana koji su se te bezvoljne, sumorne i vlažne nedjeljne večeri zatekli na Trgu bana Jelačića nisu se ni osvrnuli za muškarcem u otrcanoj zelenoj jakni, s kapom od smeđeg samta, što se pognut zaklanjao slomljenim crnim kišobranom. Po izgledu je mogao biti prosjak, sakupljač plastične ambalaže, bivši zatvorenik ili bezumnik otpušten iz duševne bolnice - jedan od onih što od tko zna koje svoje nevolje lutaju mokrim velegradskim pločnicima. Rijetki su se prolaznici ukrcavali u jarko osvijetljena tramvajska kola i nitko nije primijetio i našao neobičnim kad je ovaj iza križanja s Praškom kratko, sumnjičavo pogledao lijevo i desno i hitro skrenuo u podzemlje, niz stepenice odavno zatvorenog javnog nužnika. Nikoga nije bilo da svjedoči kad je on otključao lokot na lancu, gurnuo željezna vrata i ugazio u crnu lokvu i smeće.

Muškarac je zatvorio sa sobom i uključio džepnu lampu, a na snopu slabog svjetla ukazalo se bijedno, nečisto predvorje nekadašnje sanitarne ustanove, natrula i naherena vrata ispala iz šarki i zidovi išarani razvratom i niskostima. Oprezno gacajući kroz vodu ušao je u prostoriju s pisoarima i iz nje u drugu kabinu slijeva, podigao svjetlo lampe i uzeo šapatom brojati pločice od stropa naniže. Kad je došao do sedmog keramičkog kvadrata, na kojemu je ruka nepoznatog pohotnika napisala vrlo nepristojnu opasku o spolnim navikama stanovite Mladenke, uz lijevi rub ga je vrhovima prstiju čvrsto utisnuo možda pola centimetra u zid, zatim pustio, a on je poskočio i otvorio se kao prozorčić, otkrivajući plitku malenu nišu s brojčanikom. Čovjek je utipkao sedmero-znamenkastu šifru i negdje u betonu nešto je triput škljocnulo. Sekundu ili dvije kasnije stražnja se stijenka kabine uz jedva čujan cvilež povukla u stranu, a iza nje ukazala se prostorija po svemu različita od mračnog, prljavog klozeta - velika podzemna dvorana sa zidovima u orahovini, ulaštenim parketom s intarzijama i posred svega, ispod niza kićenih kristalnih lustera, dugačak konferencijski stol okružen udobnim kožnim naslonjačima. Na daljem kraju stola, pod širokim krugom svjetlarnika, jedinim izvorom prirodnog svjetla ovdje, već je netko sjedio. Spustio je novine i preko naočala pogledao pridošlicu.

“Uranio i ti”, dobacio je zagrebački nadbiskup, kardinal Valentin Lovrić, kad je Tomislav Poskok otresao kišobran, objesio jaknu i zatvorio za sobom. “Baš čitam da ti je sin u ljubavnoj vezi s nekakvom pjevačicom, kako se ono zove...”

“Ne spominji mi ni nju ni njega”, uzdahnuo je gorko Poskok spuštajući se u naslonjač nasuprot nadbiskupu.

“Luna”, našao je crkveni velikodostojnik ime u novinama. “Nije me briga, ti si mu otac, ali isto je mogao naći našu curu.”

“Ma, naša je, Dragica se inače zove, a to Luna je, onako... umjetnički”, objasnio je Poskok mrzovoljno.

“A sin ti?”, zanimalo je dalje Lovrića. “Koliko je ono njemu, trideset?”

“Trideset dvije.”

“Pa što ga ne ženiš?”

“Što ne ženiš ti svoga?”, lecnuo se Poskok.

“Moj je tek diplomirao”, rekao je nadbiskup uvrijeđeno.

Tu se razgovor među njima dvojicom na nekoliko trenutaka u nelagodi zaustavio. Tomislav Poskok, najbogatiji čovjek u zemlji, čije se prezime kočilo iznad ulaza stotina dućana, vlasnik mljekara, mesnica, klaonica, punionica vode i beskrajnih hektara poljoprivrednih dobara, zagledao se u niz uljanih portreta koji se pružao čitavim jednim zidom prostorije u kojoj se više od dvije stotine godina okupljaju najmoćniji muškarci u Hrvatskoj. Upravo preko puta, u ljubičastom je ogrtaču, s velikim križem na prsima, visjela slika presvetog Maksimilijana Vrhovca, koji je krajem osamnaestog vijeka ispod centralnog zagrebačkog trga dao sagraditi ovu prostoriju. Legenda kaže da su svim graditeljima, od glavnog majstora do najmanjeg tesarskog šegrtu, po završetku posla bili odrezani jezici.

Velika dvorana Bratstva hrvatskog zavjeta tunelima je povezana s Kaptolom i Banskim dvorima, a naknadno su, u drugoj polovici dvadesetog vijeka, više kao izlaz u nuždi, probijena vrata prema javnom zahodu. Naraštajima već o njezinom stanju, o popravcima namještaja, bojanju zidova, čistoći, ventilaciji i toplini koja se i sad širi iz zapaljenih hrastovih cjepanica u širokom kamenom kaminu, brinu pripadnici jedne gornjogradske obitelji besprijekornog ugleda, nepokolebljivog patriotizma i stamene katoličke vjere. Tajnu njezinog postojanja otac na samrti prenosi najstarijem sinu.

Premda tek nekolicina zna za ovo mjesto, iz njega se, dobro ili loše, usmjerava povijest našeg naroda. U Velikoj dvorani Bratstva hrvatskog zavjeta utanačena je konačna verzija Hrvatsko - ugarske nagodbe, Ilirski pokret u njoj je osnovan, tu su se birale strane u svjetskim ratovima, tu smo se i udruživali i razilazili sa Srbima, Vlatko Maček je tu dobio

posljednje upute prije potpisivanja sporazuma s Dragišom Cvetkovićem, tu je odlučeno da Nazor ode u partizane, a Krleža stane na čelo obnovljenog Leksikografskog zavoda. Proizvodnja prve naše atomske bombe u skrivenom pogonu Petrokemije u Kutini, izgradnja Novog Zagreba, Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika, Hrvatsko proljeće, slom Hrvatskog proljeća, programi stabilizacije, devalvacije valute, privatizacije poduzeća, pravci autocesta, javno - privatna partnerstva, dobitnici književnih nagrada, nove pjevačice grupe Magazin, Dinamova osvajanja nogometnih prvenstava... sve se tu utvrdilo.

Umirovljenici koji bistre prilike u zemlji šetajući s kraja na kraj Trga, kolporteri što izvikuju naslove i ljubavni parovi što se sastaju kod spomenika slavnom državniku I vojskovođi, ulični pjevači i prodavači peciva - nitko od njih ni ne naslućuje da se sve ono zaista važno u Hrvatskoj dogodilo i događa voljom dvadesetak političkih, gospodarskih, kulturnih, sudskih i crkvenih uglednika, koji se jednom u mjesecu nalaze ispod njihovih nogu. Prolaznici što se zaustave počiniti uz vodu Manduševca ni u snu ne bi pomislili da je dno fontane odozdo prozirno i da sjede iznad svjetlarnika jedne raskošne sale u kojoj se, možda baš ovog trenutka, odlučuje i o njihovoj sudbini.

Travanjske nedjelje kojom počinje naša priča Tomislav Poskok tu se, mimo redovnog okupljanja članova Bratstva, našao s nadbiskupom i premijerom, da zatraži njihovu novčanu pomoć u kupovini većinskog paketa dionica najvećeg slovenskog trgovačkog lanca, rizičnom podvigu koji bi mu, prođe li sve kako treba, pomogao u stabiliziranju njegovog poslovnog imperija ozbiljno zaljuljanog velikom svjetskom financijskom krizom.